Pwyllgor Cyswllt Ystadegol Cymru
Cyd-bwyllgor Ymgynghorol Cenedlaethol ar Ystadegau
Cofnodion y cyfarfod a gynhaliwyd ar 8 Mehefin 2023 drwy Microsoft Teams

Yn bresennol

Phillip	Barlow	PB	Cyngor Sir Penfro
Lee	Clarke	LC	Cyngor Sir Caerdydd
Michael	Cole	MC	Swyddfa Ystadegau Gwladol
Heledd	Davis	HD	Cymen
Janine	Edwards	JE	Cyd-fenter Gwella Gofal Cymdeithasol a Llesiant Gogledd Cymru
Lloyd	Fisher	LF	Cyngor Bro Morgannwg
Yasmin	Friedmann	YF	Cyngor Sir Casnewydd
Eleri	James	EJ	Comisiynydd y Gymraeg
Bea	Jeffries	BJ	Cyngor Bwrdeistref Sirol Rhondda Cynon Taf
Leanne	John	LJ	Cyngor Abertawe
Helen	Jones	HJ	Ymchwil Senedd
Paul	Jones	PJ	Cyngor Bwrdeistref Sirol Blaenau Gwent
Mari Ann	Jones	MAJ	Iechyd Cyhoeddus Cymru
Steve	King	SK	Cyngor Abertawe
Sue	Leake	SL	Llywodraeth Cymru
Victoria	Middleton	VM	Iechyd Cyhoeddus Cymru
Florence	Milne	FM	Llywodraeth Cymru (Cofnodwr)
Geraint	Morgan	GM	Cyngor Sir Powys
Kay	Palmer	KP	Archwilio Cymru
Joshua	Parry	JP	Llywodraeth Cymru
Martin	Parry	MP	Llywodraeth Cymru
Dave	Phillips	DP	Cyngor Bwrdeistref Sirol Blaenau Gwent
Jonathon	Radcliffe	JR	Chwaraeon Cymru
Hayley	Randall	HR	Data Cymru
Lesley	Rees	LR	Cyngor Sir Caerfyrddin
Thomas	Rose	TR	Llywodraeth Cymru
Cat	Singleton	CS	Llywodraeth Cymru (Cofnodwr)
Elaine	Smith	ES	Cyngor Bwrdeistref Sirol Wrecsam
Sam	Sullivan	SS	Data Cymru
Caitlin	Theodorou	CT	Cyngor Sir Ceredigion
Mei-Ling	Trigg	Tîm Trwyddedu Morol	Llywodraeth Cymru
Sam	Voyce	Trais Rhywiol	Llywodraeth Cymru (Cofnodwr)
Alwyn	Williams	AW	Cyngor Sir Ynys Môn
Megan	Williams	MW	Llywodraeth Cymru

Lowri	Wyn Morton	LWM	Cyngor Gwynedd
Nia	Wyn Vaughan	NWV	Cyngor Gwynedd

Siaradwyr

Steph	Howarth	SH	Llywodraeth Cymru (Cadeirydd)
Ben	Cooper	BC	Swyddfa Ystadegau Gwladol
Jo	Maimaris	KM	Swyddfa Ystadegau Gwladol
Hannah	Thomas	HT	Swyddfa Ystadegau Gwladol
Craig	Thomas	CT	Llywodraeth Cymru
Gerald	Williams	GW	Swyddfa Ystadegau Gwladol
David	Roberts	DR	Llywodraeth Cymru
John	Morris	JM	Llywodraeth Cymru

Ymddiheuriadau

Gwyneth	Ayers	Cyngor Sir Caerfyrddin
Sioned	Cardew-Richardson	Estyn
Pamela	Chivers	Cyngor Bwrdeistref Sirol Castell-nedd Port Talbot
Rachel	Clegg	Cyngor Sir Caerfyrddin
Shaun	Davies	Cyngor Bwrdeistref Sirol Castell-nedd Port Talbot
Vicki	Doyle	Cyngor Bwrdeistref Sirol Caerffili
Karen	Hawkes	Cyngor Sir Ddinbych
Chris	Llewelyn	Cymdeithas Llywodraeth Leol Cymru
Steven	Marshall	Llywodraeth Cymru

1	**Croeso, Cyflwyniad ac Ymddiheuriadau** – Steph Howarth, Llywodraeth Cymru	Camau gweithredu
	Croesawodd SH bawb. Gweler yr ymddiheuriadau uchod. Mae cyfieithu ar y pryd wedi cael ei ddarparu. Ni fwriedir trafod yr eitem ar amcangyfrifon poblogaeth yn y cyfarfod hwn oherwydd yr oedi cyn eu cyhoeddi.	
2	**Nodyn o'r cyfarfod diwethaf, diweddariad ar bwyntiau gweithredu, diweddariad chwarterol Ystadegau Cymru, diweddariad ar ddemograffeg a diweddariad Data Cymru** – Steph Howarth, Llywodraeth Cymru	
	Nodyn o'r cyfarfod diwethaf Nid oedd unrhyw sylwadau ar gofnodion y cyfarfod diwethaf. **Diweddariad ar y pwyntiau gweithredu** • Cam gweithredu 1 – Nododd SH fod gofal sylfaenol ar yr agenda heddiw a bod MALIC yn debygol o gael ei gynnwys ar agenda'r cyfarfod nesaf. • Cam gweithredu 6 – Dywedodd HR y cytunwyd ar ychwanegiad i'r contract yn caniatáu i ALlau neu aelodau o gonsortia rannu data â	

	chydweithwyr yn y sector cyhoeddus pan oedd hynny'n briodol. • Cam gweithredu 7 – Dywedodd SH nad yw'r adnodd Asesiadau o'r Farchnad Dai Leol yn pennu'r data y dylid eu defnyddio, felly cyfrifoldeb ALlau yw dod o hyd i ffynhonnell briodol o ddata. Efallai y bydd yr ystadegau incwm gweinyddol arbrofol yn addas, ond am eu bod yn arbrofol, dylai eu hansawdd gael ei asesu at y diben hwn. • Nid yw data Rightmove ar gael i Lywodraeth Cymru hyd y gwyddom. • Mae Camau gweithredu 1, 3, 4, 8 a 9 wedi cael eu cau. **Diweddariad chwarterol Ystadegau Cymru** Tynnodd SH sylw at nifer o eitemau a nodwyd ym mhapur y diweddariad chwarterol. Mynegwyd diddordeb mewn clywed mwy am yr Arolwg o'r Llafurlu wedi'i drawsnewid mewn cyfarfod yn y dyfodol. **Diweddariad ar ddemograffeg** Nodwyd yr oedi cyn cyhoeddi amcangyfrifon canol blwyddyn, ac y byddent yn cael eu cyhoeddi ym mis Medi bellach. **Diweddariad Data Cymru** Tynnodd HR sylw at eitemau ym mhapur diweddaru Data Cymru. Canmolodd LR Data Cymru am y gwaith a wnaed ganddo am fod hynny wedi arbed llawer o amser i gydweithwyr mewn ALlau. Gofynnodd LWM i Data Cymru rannu ei waith arfaethedig yn fwy rheolaidd er mwyn osgoi dyblygu posibl.	Yr Ysgrifenyddiaeth i ystyried cynnwys yr arolwg o'r llafurlu wedi'i drawsnewid fel eitem yn yr agenda yn y dyfodol.
3	**Hygyrchedd Taenlenni** – Hannah Thomas, Swyddfa Ystadegau Gwladol	
	Gwnaeth HT, er iddi nodi bod Llywodraeth Cymru wedi gwneud cynnydd da o ran gwneud taenlenni yn fwy hygyrch, ddangos sut i wella hygyrchedd taenlenni drwy fynd drwy nifer o enghreifftiau gan Lywodraeth Cymru. Roedd y cyngor yn cynnwys: • Peidio â thanlinellu testun. • Defnyddio hyperdolenni URL yn hytrach nag ysgrifennu pethau'n llawn. • Rhoi disgrifiad o'r hyn sydd yn y daenlen (e.e., faint o dablau a'u diwyg). • Marcio tablau'n gywir. • Cadw at safonau cyflwyno, fel alinio rhifau ar y dde. • Peidio â dibynnu ar liw yn unig i gyfleu gwybodaeth. • Defnyddio llawfer gyson Gofynnodd JR a oes unrhyw ganllawiau ar baratoi tablau yn PowerBI. Atebodd HT fod hygyrchedd PowerBI yn wael ar y cyfan. Fel rhan o fis Dadansoddi mewn Llywodraeth, cynhaliwyd sesiwn lle y rhoddwyd prawf ar ddangosfyrddau â darllenwyr sgrin er mwyn nodi gwelliannau. Gall analysis.function@ons.gov.uk ddarparu rhagor o wybodaeth am unrhyw sesiynau yn y dyfodol. Gall yr aelodau gysylltu â analysis.function@ons.gov.uk os hoffent gael rhagor o wybodaeth. Dolenni i ragor o wybodaeth: Cyhoeddi ystadegau mewn taenlenni	

	Rhestr wirio ar gyfer gwneud taenlenni yn hygyrch Adnoddau i'w defnyddio ar y cyd â'n canllawiau ar gyhoeddi ystadegau mewn taenlenni Empathi hygyrchedd ar gyfer taenlenni Cyngor ar ddefnyddio symbolau a llawfer	
4	**Ystadegau Gofal Iechyd Sylfaenol** – Craig Thomas, Llywodraeth Cymru	
	Rhoddodd CT y diweddaraf ar y gwaith sydd wedi cael ei wneud ar ddadansoddi gofal iechyd sylfaenol drwy ddefnyddio clystyrau iechyd sylfaenol, gan gynnwys eu cysylltu â MALIC. Ers amser maith, yr unig gyhoeddiad a oedd ar gael ar lefel clystyrau oedd y cofrestrau clefydau o dan y FfSAG. Mae'r FfSAG yn rhoi cymhelliant i feddygon teulu gadw cofnodion ar gleifion gyda rhestr o 18 o gyflyrau gwahanol. Soniodd CT am yr heriau methodolegol sy'n gysylltiedig â defnyddio clystyrau fel daearyddiaeth ddadansoddi, a thrafododd hefyd y dulliau sy'n cael eu defnyddio i fesur amddifadedd clystyrau gofal sylfaenol. Cyflwynodd CT ganlyniadau ychydig o'r gwaith dadansoddi hwn. Gan edrych ymlaen, hoffai CT a'r tîm gyhoeddi rhagor o ddata ar lefel clwstwr ac, o bosibl, ar lefel contractwyr gofal sylfaenol sy'n dangos amrywiaeth ehangach o weithgarwch ym maes ymarfer cyffredinol. Gofynnodd JE a oedd unrhyw waith yn mynd rhagddo i wella gweithgarwch dadansoddi sy'n ymwneud â chlystyrau gofal cymdeithasol ac iechyd sylfaenol. Atebodd CT mai megis dechrau mae'r gwaith o ddadansoddi data ar lefel clwstwr a'i bod yn barod i ystyried pa bynciau eraill a fyddai'n ddefnyddiol. Dolenni i wybodaeth a gyflwynwyd gan CT: Poblogaeth a gweithlu clwstwr practisau cyffredinol a gofal sylfaenol yn ôl amddifadedd Cofrestrau clefydau – StatsCymru Presgripsiynu – StatsCymru	
5	**Ystadegau'r Cyfrifiad ac Ystadegau Poblogaeth** - Gerald Williams, Jo Maimaris, Ben Cooper a Justine McNally, Swyddfa Ystadegau Gwladol	
	Cyfrifiad 2021 Disgrifiodd GW a JM y gweithgarwch diweddar ar y cyfrifiad, gan gynnwys: • Y cyhoeddiad amlamryweb diweddar, gan gynnwys yr adnodd creu set ddata arbennig, setiau data a ragadeiladwyd ac adroddiadau ar ddadansoddiadau. • Gwnaeth GW arddangos yr adnodd creu set ddata arbennig. Croesewir adborth ar yr adnodd creu set ddata arbennig. E-bostiwch: census.customer.services@ons.gov.uk • Rhagor o gynlluniau dadansoddi a chyhoeddiadau ynglŷn â'r	Gofynnodd GW i dîm daearyddiaeth y SYG roi diweddariad ar statws y dosbarthiad gwledig/trefol ac ar ddaearyddiaethau

	cyfrifiad. Gellir rhoi adborth ac anghenion defnyddwyr er mwyn llywio cynlluniau dadansoddi yn y dyfodol. Holwyd ynglŷn â'r canlynol: • Argaeledd data i awdurdodau lleol heb gynnwys ardaloedd Parc Cenedlaethol • Data ar lefel plwyf a chymuned • Eglurder ynghylch a fyddai data ar gael o Nomis neu'r adnodd creu set ddata arbennig. • Dosbarthiadau gwledig a threfol, ac ardaloedd adeiledig. Ni ellid ateb y cwestiwn ynglŷn â dosbarthiadau gwledig a threfol ac ardaloedd adeiledig yn y cyfarfod felly nodwyd bod angen rhoi ateb dilynol fel pwynt gweithredu. **Ymgynghoriad arfaethedig y SYG ar ystadegau poblogaeth a mudo** Soniodd BC am gynlluniau arfaethedig y SYG o ran ei hymgynghoriad ar ystadegau poblogaeth a mudo: • Bydd yr ymgynghoriad yn agor ar 29 Mehefin a bydd ar agor am bedwar mis. • Mae dau ddigwyddiad lansio wedi cael eu trefnu – un yng Nghaerdydd ar 6 Gorffennaf ac un yn Llundain. Mae'n bosibl cymryd rhan ar-lein neu'n bersonol a bydd cyfieithu ar y pryd ar gael. • Bydd cyfres o weminarau yn cael ei chynnal drwy gydol wythnosau cyntaf mis Gorffennaf er mwyn cyflwyno'r ymchwil. Yn y drafodaeth ddilynol trafodwyd y canlynol: • Y dystiolaeth y disgwylir y caiff ei chyhoeddi rhwng nawr a lansio'r ymgynghoriad • Ffynonellau o ddata gweinyddol ar allu yn y Gymraeg. Roedd aelodau o'r grŵp yn awyddus i gael trafodaeth gychwynnol ar yr ymgynghoriad ym mis Gorffennaf, yn ogystal â chynnwys eitem ar agenda Pwyllgor Cyswllt Ystadegol Cymru ym mis Hydref. Gwnaeth SH annog yr aelodau i ymateb i'r ymgynghoriad a'i hyrwyddo yn eu rhwydweithiau. Mae croeso hefyd i'r aelodau rannu eu hymateb â Llywodraeth Cymru fel y gellir deall anghenion yng Nghymru. Holodd LWM am argaeledd data ar danwydd tlodi ar lefel daearyddiaeth sy'n llai nag awdurdod lleol. Dywedodd SH y gellir rhoi diweddariad ysgrifenedig ar hyn.	sy'n ardaloedd adeiledig. Yr Ysgrifenyddiaeth i drefnu sesiwn drafod ym mis Gorffennaf ar yr ymgynghoriad ar ddyfodol ystadegau poblogaeth. Yr Ysgrifenyddiaeth i ychwanegu'r ymgynghoriad ar ystadegau poblogaeth ar agenda mis Hydref. SH i roi diweddariad ar argaeledd data ar danwydd tlodi ar lefel

		daearyddiaethau bach.
6	**Sesiwn Fanwl ar Ddaearyddiaethau** – Dave Roberts a John Morris, Llywodraeth Cymru	
	Sesiwn ryngweithiol ar ddaearyddiaethau oedd sesiwn y prynhawn, a oedd yn cynnwys nifer o sesiynau trafod unigol. **Rhan 1: Enwau AGEHI** Soniodd JM am gefndir enwau AGEHI a pholisïau enwi daearyddiaethau. Mae Llywodraeth Cymru a Thŷ'r Cyffredin wedi llunio enwau ar gyfer rhai daearyddiaethau ystadegol (e.e., ACEHIau, ACEHGau) ond nid ydynt wedi cael eu mabwysiadu'n ffurfiol gan y SYG. Nododd JM fod y cyfrifiad diweddaraf wedi arwain at newidiadau i rai daearyddiaethau ystadegol sy'n golygu bod angen ailystyried yr enwau hyn. Cyflwynodd gynnig i wneud hyn. • Os bydd ffin yr AGEHI yr un fath â'r ward, dylid mabwysiadu enw'r ward. • Os bydd yr AGEHI yn gyfuniad o wardiau, dylid cyfuno enwau'r wardiau (A a B). • Os bydd yr AGEHI wedi'i rhannu ar draws wardiau, yna dylid darparu enw rhannol â chysylltnod (e.e., Ward - De). • Os na fydd yr uchod yn bosibl, yna dylid darparu enw sy'n adnabyddadwy i'r gymuned leol ac nad yw'n debyg i enw'r ward. Gofynnwyd i'r grwpiau trafod unigol: • A yw'r dull pedwar cam yn ymddangos yn rhesymol? • Gyda phwy y dylid ymgynghori? Pwy fyddai'n gwneud hynny? Dylem ddefnyddio adnodd ymgynghori MapDataCymru. • Faint o amser y byddai hyn yn ei gymryd? Adborth o'r ystafelloedd trafod: • Ystyriwyd bod y dull gweithredu yn rhesymol ond nodwyd bod yr adnoddau i ymgymryd ag ef yn rhwystr posibl. • Efallai na fydd disgrifyddion fel gogledd/de yn gweithio bob amser – efallai y bydd rhifau yn gweithio'n well mewn rhai achosion. • Cydnabuwyd y bydd diddordeb ymhlith cynghorwyr lleol a chymuned, ac y dylent gael eu cynnwys yn y gwaith hwn. Ond nodwyd y risg o wleidyddoli a phwysigrwydd mabwysiadu dull safonol o benderfynu ar enwau (er mwyn lleihau cyfleoedd i "lobïo"). • Soniodd SH am amseriad y diweddariad nesaf i MALIC fel rhywbeth a allai roi terfyn amser ar gyfer y gwaith hwn. • Dywedodd JM fod angen bod yn dryloyw ynglŷn â'r hyn rydym yn ei wneud a sicrhau ein bod yn creu rhywbeth sy'n cael ei ddiogelu at y dyfodol. Bydd JM yn rhannu papur yn rhoi gwybodaeth, cynigion a thaenlenni data. • Gofynnodd NWM hefyd a yw cynghorau cymuned yn gyfredol ar MapDataCymru. Atebodd DR eu bod yn cael eu diweddaru. **Rhan 2: Adolygu'r daearyddiaethau presennol**	

	Gofynnwyd i'r grŵp ystyried pa ddaearyddiaethau eraill a ddefnyddir ganddynt ac a oes unrhyw anghenion heb eu diwallu. Cwestiynau i'r ystafelloedd trafod: - A oes unrhyw ddaearyddiaeth ar y rhestr swyddogol nad ydych yn ei defnyddio? - A oes unrhyw ddaearyddiaeth sydd ar goll yn eich barn chi? - A fyddai rhanbarthau economaidd yn gweithio fel daearyddiaethau lefel uwch? Adborth o'r ystafelloedd trafod: Awgrymwyd bod y canlynol ar goll: ardaloedd heddluoedd, clystyrau meddygon teulu, ardaloedd byrddau gwasanaethau cyhoeddus. Nid oedd yn amlwg beth oedd ardaloedd APADGOS ac a oeddent yn dyblygu daearyddiaeth arall, ond maen bosibl eu bod yn ymwneud ag ardaloedd consortia rhanbarthol ysgolion. Gofynnodd SH, os nad yw daearyddiaethau yn cael eu cynnal yn weithredol, a ydynt yn cael eu harchifo mewn rhyw ffordd neu'i gilydd fel bod cofnod o hyd eu bod yn bodoli? Cadarnhaodd JM eu bod yn cael eu harchifo. **Rhan 3: Arddangos nodweddion newydd MapDataCymru** Gwnaeth DR arddangos nodweddion newydd MapDataCymru, gan gynnwys y gallu i gynnal arolygon. Gofynnodd LWM a oedd modd rhoi eu logo eu hunain ar y map. Atebodd DR ei fod yn rhywbeth yr hoffent allu ei wneud, yn ogystal â mewnblannu MapDataCymru ar dudalennau gwe eraill. Holodd ES ynglŷn â hygyrchedd MapDataCymru. Atebodd DR ei bod mor hygyrch â phosibl a'u bod wedi bod yn gweithio gyda'r Arolwg Ordnans i greu fersiwn ddwyieithog.	
8	**Unrhyw Fater Arall**	
	Os bydd gennych unrhyw syniadau ynglŷn ag eitemau i'w cynnwys ar yr agenda yn y dyfodol cofiwch e-bostio KASevents@gov.wales Mae syniadau ar gyfer eitemau i'w cynnwys ar yr agenda yn y dyfodol a drafodwyd yn y cyfarfod hwn yn cynnwys: - Ymgynghoriad y SYG ar ystadegau poblogaeth a mudo - MALIC - Yr arolwg o'r llafurlu wedi'i drawsnewid. Cyfarfod nesaf 15 Hydref 2023.	

	Camau gweithredu	
1	Yr Ysgrifenyddiaeth i ystyried cynnwys yr arolwg o'r llafurlu wedi'i drawsnewid fel eitem yn yr agenda yn y dyfodol.	Ysgrifenyddiaeth
2	Gofynnodd GW i dîm daearyddiaeth y SYG roi diweddariad ar statws y dosbarthiad gwledig/trefol ac ar ddaearyddiaethau sy'n ardaloedd adeiledig.	Gerald Williams, SYG
3	Yr Ysgrifenyddiaeth i drefnu sesiwn drafod ym mis Gorffennaf ar yr ymgynghoriad ar ystadegau poblogaeth.	Ysgrifenyddiaeth
4	Yr Ysgrifenyddiaeth i ychwanegu'r ymgynghoriad ar ystadegau poblogaeth ar agenda mis Hydref.	Ysgrifenyddiaeth
5	SH i roi diweddariad ar argaeledd data ar danwydd tlodi ar lefel daearyddiaethau bach.	Steph Howarth, Llywodraeth Cymru